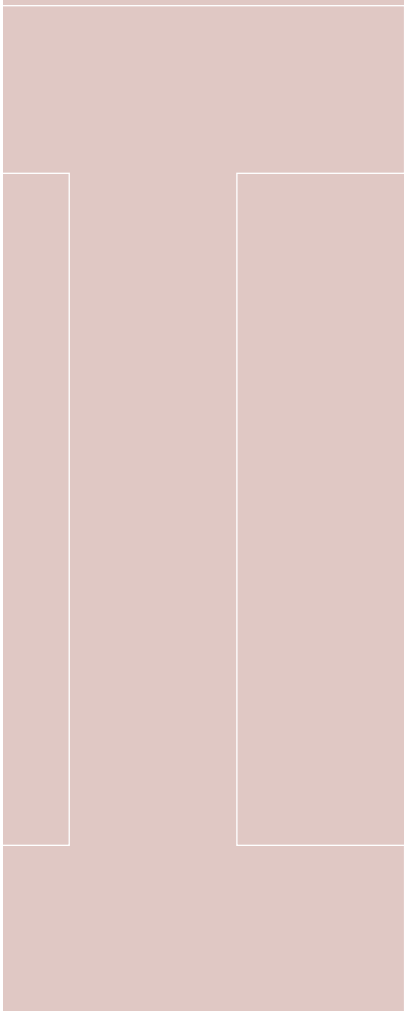

Iz recenzij

Monografija *Slovar sodobne slovenščine: problemi in rešitve* je impresiven interdisciplinarni raziskovalni dosežek, tematsko zelo izčrpen in koherenten prispevek tako k sodobni leksikografski teoriji kot tudi nadvse relevanten napotek za dinamično in interaktivno leksikografsko prakso. Gre za rezultat skupnega prizadevanja urednikov k osmišljanju koncepta novega enojezičnega slovarja sodobnega slovenskega jezika, in sicer z namenom, da se predvidijo in analizirajo ključni problem pri pripravi slovarja, pri njihovem reševanju pa se odgovarja tudi na izzive današnjih komunikacijskih potreb in tehnoloških možnosti.

Kompleksni problemi so obdelani v dvaintridesetih študijah, ki obsegajo širok tematski razpon, od definiranja sociolingvističnega konteksta in jezikovnopoličnih značilnosti vloge slovarja kot pripomočka za jezikovno standardizacijo ter oblikovanja standardnojezikovne kulture do analiz dejanskih uporabnikov. Naloga načrtovanega slovarja je, da vsem skupinam uporabnikov poda jasen in zanesljiv leksikalno-slovnčni opis slovenskega jezika, utemeljen na podatkih iz reprezentativnih jezikovnih korpusov, hkrati pa je njegov namen tudi, da s svojim potencialom postane izhodišče za razvoj jezikovnih tehnologij. Monografija na inovativen način podaja znanstveno razpravo o vrsti leksikografsko relevantnih tem: od normativnih vprašanj do predstavitve fontetičnih, oblikoskladenjskih in stilističnih informacij, od vloge zgledov v slovarju do slovarskih definicij. Posebno vrednost prinašajo poglavja o kriterijih za vključevanje strokovne leksike, o jezikovnotehnoloških postopkih in jezikovnotehnoloških orodjih, prav tako pa tudi razprave o potencialu moči množic pri leksikografskem delu.

Monografija je dragocen prispevek k vrsti jezikoslovnih področij, tudi k razpravi o aktualnih vprašanjih slovenske jezikovne norme, tako da ni namenjena zgolj jezikoslovcem, prevajalcem in študentom, ampak tudi širši strokovni javnosti.

Maja Bratanić

Inštitut za hrvaški jezik in jezikoslovje, Zagreb

Iz hrvaščine prevedel Vojko Gorjanc.

Glede monografije *Slovar sodobne slovenščine: problemi in rešitve* izrekam pohvalo mnogostranskemu pregledu različnih vidikov sestavljanja predlaganega slovarja. Avtorji, večči jezikoslovno usmerjenega računalništva in seznanjeni z dogajanjem v evropskem in ameriškem korpusnem jezikoslovju ter korpusno zasnovani leksikografiji, ponujajo nove poglede in inovativne metode. Ideja ločevanja gradiva za slovar od samega slovarja ni nova, že oxfordski in drugi slovarski projekti so ustvarili »listkovne kartoteke« s citati; toda avtorji monografije so skrbno razmislili tako o tem, katere informacije (oblikoslovne, skladske, semantične, kolokacijske) bodo ohranjali v leksikalni bazi podatkov, ki naj služi različnim namenom, kot tudi o tem, kako naj bazo stalno posodablja avtomatizirani spremljanjem novosti v nenehno rastočem jeziku. Hkrati analizirajo tudi vse korake pri sestavljanju posameznega slovarskega članka in pri tem načrtujejo zadolžitve, za katere so potrebni profesionalni leksikografi, manjše naloge za mlajše specialiste, naloge, ki jih opravi računalnik, ter mikronaloge, ki jih pod nadzorom opravi izobražen nestrokovnjak v procesu množičenja. Če vsi izdelovalci slovarjev razmišljajo o idealiziranem bralcu, ta knjiga ponuja empirične študije uporabniških želja: mlajše generacije slovenskih in tujejezičnih uporabnikov ne potrebujejo tiskane knjige, celo ne predstavitev knjižnega formata na spletni strani, temveč za splet zasnovano vsebino, ki se lahko sproti prilagaja posameznim segmentom publike. Zaradi predlaganega *Slovarja sodobne slovenščine* se ne bom znebil obstoječega večvezkovnega slovarja, s pomočjo katerega prebiram literaturo zadnjih dveh stoletij, upam pa, da bom kmalu brskal po njem na zaslonu, ko bom želel analizirati in interpretirati jezik našega časa.

Wayles Brown

Univerza Cornell, Ithaca, New York

Iz angleščine prevedel Simon Krek.

Ustvarjanje razlagalnega slovarja sodi med najzahtevnejše jezikoslovne projekte, ki si jih lahko predstavljamo. Če naj takšen priročnik ustreza sodobnim standardom, kot si prizadeva monografija *Slovar sodobne slovenščine: problemi in rešitve*, je treba začeti pri izdelavi jezikovnih virov, pripraviti koncept izdelave slovarja in na koncu poskrbeti še za tisto najtežje – sestaviti ekipo strokovnjakov, ki bo nekaj let slovar pripravljala. Pričujoča monografija je – ob ostalih dejavnostih (kot je organizacija danes že svetovno znanih srečanj v okviru konference eLex o digitalni leksikografiji) – še en dokaz, da je slovensko jezikoslovje odločno usmerjeno proti temu cilju.

Slovenske in češke jezikoslovne razmere so si v marsičem podobne, zato sta nam lahko v spodbudo obe smeri – ne češčina ne slovenščina nimata obsežne slovaropisne tradicije (primerljive npr. z angleško). Še v 90. letih je za oba jezika primanjkovalo podatkovnih zbirk za izdelavo slovarjev, kar je bilo preseženo z nastankom obsežnih korpusov. Temu ustreza tudi potreba po soočenju z dediščino preskriptivne tradicije, ki jo je treba v luči stvarnih jezikovnih podatkov odkloniti kot preseženo. Ta in mnoga druga vprašanja (tehnični vidiki slovarja, odnos uporabnikov, možnosti množičenja ipd.) so obravnavana v pričujoči knjigi, ki lahko spodbudi tudi obravnave drugih jezikov. Iskrene čestitke je treba zato pospremiti z željo, da bi ustvarjalci slovarja imeli dovolj moči do sklepne faze procesa, na koncu katerega se nahaja sodoben, elektronski, opisni razlagalni slovar sodobne slovenščine.

Václav Cvrček

Inštitut Češkega nacionalnega korpusa,
Filozofska fakulteta Karlove univerze v Pragi

Iz češčine prevedel Robert Grošelj.